

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 32/2023 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen nuorten väkivaltarikollisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pekka Aittakummun /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 32/2023 vp:

Mitä toimia hallitus aikoo tehdä alaikäikäisten väkivaltarikoksien vähentämiseksi,

mitä toimia hallitus aikoo tehdä kotouttamispolitiikassa ulkomaalaistaustaisten nuorten väkivaltarikosten ennaltaehkäisemiseksi ja

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä nuorten kokeman väkivallan uhan vähentämiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Petteri Orpon hallitusohjelmassa Suomi on turvallinen ja vakaa oikeusvaltio. Hallitus tunnistaa nuoriso- ja jengirikollisuuden lisääntymisen vakavaksi ongelmaksi. Hallitus on sitoutunut ottamaan käyttöön tarvittavat keinot nuoriso- ja jengirikollisuuden määrätietoiseksi torjumiseksi ja vähentämiseksi. Muutokseen otetaan mukaan koko yhteiskunta, lähtien kotien ja vanhempien kasvatusvastuun tuesta sekä syrjäytymisen ja syrjinnän vastaisesta työstä aina kotoutumis- ja maahanmuuttopolitiikkaan saakka.

Yhteiskuntamme ja kansalaistemme kohtaamat haasteet koskettavat useita yhteiskunnan sektoreita, ja niiden tunnistamisessa ja niihin tarttumisessa vaaditaan yhä enemmän yhteistyötä ja uudenlaisia toimintatapoja. Muutokset toimintaympäristössä edellyttävät myös sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon toimijoiden toimivaltuuksien ja resurssien lisäämistä. Vahva ja välittävä Suomi huolehtii kansalaistensa turvallisuudesta kotona, kaduilla ja rajoilla.

Rikollisuuden ja muiden yhteiskunnallisten ongelmien torjumisessa panostetaan ennaltaehkäisyyn, juurisyiden tunnistamiseen ja rikosvastuun toteutumiseen. Hallitus nostaa poliisitehtävissä toimivien määrän 8 000 poliisihenkilötyövuoteen vaalikauden loppuun mennessä poliisin operatiivisen toiminnan vahvistamiseksi.

Hallitus poistaa tietojenvaihdon esteitä rikostorjunnassa. Sektorilainsäädäntöä päivitetään muun muassa siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetuksen viranomaisia veloitetaan anta-

maan poliisille ainakin henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten muutoin salassa pidettävät välttämättömät tiedot. Lisätään myös poliisin mahdollisuuksia luovuttaa eri viranomaisille salassa pidettäviä tietoja muun muassa rikosten estämiseksi ja turvallisuuden takaamiseksi

Hallitus on hallitusohjelmassa painottanut nuorisorikollisuuden ja katujengien torjuntaa. Ohjelmassa on sitouduttu ottamaan käyttöön tarvittavat keinot nuoriso- ja jengirikollisuuden määrätietoiseksi torjumiseksi ja vähentämiseksi. Ilmiön tehokas torjunta vaatii toiminnassa keskeisiltä ministeriöiltä tiivistä yhteistyötä koko hallituskauden ajan. Hallituksen tavoitteena on laatia vuoden 2023 loppuun mennessä laaja toimenpideohjelma, jolla katkaistaan nuoriso- ja jengirikollisuuden lisääntyminen Suomessa. Hallitus tulee lisäksi tekemään periaatepäätöksen poikkihallinnollisen jengirikollisuuden ennaltaehkäisy- ja torjuntaohjelman laatimisesta. Hallitus selvittää myös Tanskan mallin käytäntöjä, toimenpiteitä ja vaikuttavuutta jengi- ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi.

Ongelmien ratkaisemiseksi hallitus toteuttaa laajan joukon sekä kovia että pehmeitä toimenpiteitä. Ilmiöihin puuttuminen vaatii moniammatillista otetta. Hallituksen tavoitteena on kehittää nykyistä ankkuritoimintaa yhä kattavammaksi ja toimivammaksi.

Hallituksen tavoitteena on korottaa törkeän ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistusta neljästä kuukaudesta kahteen vuoteen vankeutta, jotta varmistetaan niistä tuomittavien vankeusrangaistusten pääsääntöinen ehdottomuus. Lisäksi tavoitteena on muuttaa törkeän ampuma-aserikoksen tunnusmerkistöä siten, että luvattoman ampuma-aseen kantaminen tai kuljettaminen yleisellä paikalla tai kulkuneuvossa tulee rangaistavaksi törkeänä ampuma-aserikoksena. Rangaistuksia korotetaan vaarallisen esineen ja toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen hallussapidosta.

Hallitus koventaa rangaistuksia katujengirikollisuuteen liittyvistä rikoksista säätämällä rikoksen liittyminen katujengin toimintaan erilliseksi rikoksen koventamisperusteeksi. Hallitus selvittää myös mahdollisuudet lisätä nöyryytys törkeän pahoinpitelyn määrittelyyn tai yhdeksi rikoksen koventamisperusteeksi.

Hallituksen tavoitteena on laajentaa keskusrikospoliisin tekemä EXIT-toiminta kattamaan järjestäytyneen rikollisuuden ja väkivaltaisen ääriajattelun lisäksi myös katujengien jäsenet. Lisäksi hallituksen tavoitteena on helpottaa viranomaisten välistä tietojenvaihtoa ja tuoda Ruotsin jengirikollisuuteen keskittyvän viranomaisyhteistyöryhmien parhaat käytännöt Suomeen.

Kotoutumisen edistäminen on monialaista toimintaa ja satsaukset kotoutumistoiimiin näkyvät maahanmuuttajavanhempien ja heidän lastensa pärjäämisessä pitkällä aikajänteellä. Tuoreessa suomalaisessa tutkimuksessa (Pesola ja Sarvimäki 2022, <https://docs.iza.org/dp15310.pdf>) ja

tanskalaisessa tutkimuksessa on todettu kotoutumiskoulutuksella olevan vahvat ns. spillover-vai-
kutukset lasten tulevaisuudelle koulutuksessa ja myös rikollisuudessa (Foged ym. 2023,
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S00472723000221>).

Vuoden 2025 tammikuun ensimmäisenä päivänä voimaan tulevalla kotoutumislain kokonaisuu-
distuksella tehostetaan ja nopeutetaan kotoutumista ja tavoitetaan nykyistä enemmän haavoittu-
vassa asemassa olevia maahanmuuttajia ja työvoiman ulkopuolella olevia, etenkin pitkään kotona
lapsia hoitavia vanhempia kuntien tarjoamiin kielitaitoa, koulutusvalmiuksia ja työllistymistä
edistäviin kotoutumispalveluihin mahdollisimman pian maahanmuuton jälkeen. Erityisesti maa-
hanmuuttajanaisten kotoutumisen edistäminen edistää koko perheen, ml. lasten, kotoutumista.
Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa on osoitettu 5 miljoonaa euroa maahanmuuttajanaisten ko-
toutumisen edistämiseen. Hallitus varmistaa kotoutumisen mahdollisuuksia lisäämällä maahan-
muuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan ja muuttamalla järjestelmää velvoittavaksi. Tämän
odotetaan edistävän ja nopeuttavan myös maahanmuuttajavanhempien kotoutumista ja välillisesti
myös heidän lastensa osallisuutta. Uusi kotoutumislaki sisältää myös monikielisen yhteiskunta-
orientaation, jossa maahanmuuttaneille kerrotaisiin esimerkiksi heidän oikeuksistaan ja velvolli-
suuksistaan heidän hyvin osaamallaan kielellä. Kun maahanmuuttajavanhempien ymmärrys suo-
malaisen yhteiskunnan toiminnasta kasvaa, se tukee myös perheen lasten kotoutumista.

Lasten ja nuorten kotoutumisessa keskeisiä palveluita ovat erityisesti kunnan järjestämisvastuulla
olevat varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, toisen asteen koulutus, liikunta-, kulttuuri- ja nuori-
palvelut, työvoimapalvelut sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelut. Pääministeri Or-
pon hallitusohjelmassa suunnataan erityisiä toimenpiteitä maahanmuuttajataustaisten lasten osal-
listumisasteen nostamiseksi varhaiskasvatuksessa. Hallitus käynnistää myös laaja-alaisen perus-
koulun tulevaisuustyön peruskoulun kehittämistarpeiden arvioimiseksi, jonka osana huomioidaan
myös vieraskielisten lasten määrän kasvu. Hallitusohjelma sisältää lisää rahoitusta perusopetuk-
sen kehittämisen lisäksi myös lukio- ja ammatilliseen koulutukseen. Hallitus vakiinnuttaa perus-
opetuksen tasa-arvorahoituksen määrärahasen. Näin vahvistetaan perusopetuksen laatua, tasoi-
tetaan oppimiseroja sekä ehkäistään segregatiota. Hallitusohjelman tavoitteena onkin vähentää
työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osuutta.

Hallitusohjelma sisältää myös kirjauksia esimerkiksi lasten ja nuorten lukutaidon vahvistami-
sesta, nuorten huumeiden käytön ehkäisystä sekä tunnistaa liikunnan roolin kotoutumisessa. Li-
säksi hallitus laatii laaja-alaisen toimenpideohjelman nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, hy-
vinvointivajeen ja mielenterveyden ongelmien paikkaamiseksi. Hallitusohjelma sisältää rahoituk-
sen lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden vahvistamiseksi sekä liikunnallisen elämäntavan
ja liikuntaolosuhteiden edistämiseksi. Lisäksi hallitusohjelman mukaan lastensuojelulakiin teh-
dään tarvittavat, lapsia turvaavat lainsäädäntömuutokset, joilla alle rikosvastuuiän olevien lasten
rikoskierre saadaan katkaistua.

Helsingissä 16.8.2023

Sisäministeri Mari Rantanen

VN/23008/2023-SM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: